

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2021-571
Den 2. februar 2021

Uformel videokonference for europaministre den 23. februar 2021

SAMLENOTAT

1. Forberedelse af det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd den 25. - 26. februar 2021 (udkast til konklusioner)	2
2. (Evt.) Konferencen om Europas fremtid.....	4
3. Handlingsplanen for europæisk demokrati	6
4. (Evt.) Forholdet mellem EU og Storbritannien	8

1. Forberedelse af det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd den 25. - 26. februar 2021 (udkast til konklusioner)

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 23. februar 2021 forventes udkastet til konklusioner for det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd den 25. - 26. februar 2021 at blive drøftet. Udkastet til konklusioner foreligger endnu ikke, og dagsordenen for mødet er fortsat under overvejelse. På nuværende tidspunkt forventes Det Europæiske Råd at fokusere på den europæiske Covid-19-koordination samt sundhed på et mere generelt og langsigtet plan. Derudover er det forventningen, at Det Europæiske Råd skal drøfte forsvar og sikkerhed, herunder samarbejde med NATO, og EU's sydlige naboskab.

2. Baggrund

Der afholdes ekstraordinært møde i Det Europæiske Råd den 25. – 26. februar 2021. I henhold til forretningsordenen for Det Europæiske Råd (artikel 3) forbereder Rådet (almindelige anliggender) møderne i Det Europæiske Råd.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 23. februar 2021 er det forventningen, at udkastet til konklusioner for det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd den 25. - 26. februar 2021 vil blive drøftet. Udkastet foreligger endnu ikke, og dagsordenen for mødet er fortsat under overvejelse. På nuværende tidspunkt forventes Det Europæiske Råd at fokusere på den europæiske Covid-19-koordination samt sundhed på et mere generelt og langsigtet plan. Derudover er det forventningen, at Det Europæiske Råd skal drøfte forsvar og sikkerhed, herunder samarbejde med NATO, og EU's sydlige naboskab.

Covid-19-koordination har været genstand for en række drøftelser blandt stats- og regeringscheferne i 2020 og blev senest drøftet på den uformelle videokonference den 21. januar 2021. Det står endnu ikke klart, hvilket fokus drøftelserne i februar vil have, men det er den foreløbige forventning, at drøftelserne vil fokusere på produktion og udrulningen af vacciner samt rejserestriktioner.

Stats- og regeringscheferne forventes i forlængelse heraf at drøfte sundhed på et mere generelt og langsigtet plan i lyset af erfaringerne fra pandemien. Her er den foreløbige forventning, at drøftelsen blandt andet vil tage afsæt i tidligere udspil fra Kommissionen om en sundhedsunion og mulige næste skridt til at styrke beredskab- og krisehåndtering, brug af data på sundhedsområdet, kritiske forsyninger samt internationalt sundhedssamarbejde.

For så vidt angår forsvar og sikkerhed forventes en strategisk drøftelse af europæisk sikkerhed og forsvar herunder om EU-NATO samarbejdet og det strategiske kompas.

Det Europæiske Råd vil desuden drøfte EU's sydlige naboskab, der senest blev berørt på Det Europæiske Råd i december 2020.

Det kan forventes, at andre emner tilføjes frem mod mødet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Udkastet til konklusioner for det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd den 25. - 26. februar 2021 ventes ikke i sig selv at indebære statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget, for samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Det er dog muligt, at det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd vil blive fulgt op af konkrete retsakter, målsætninger, konklusioner eller andet, der vil kunne få sådanne konsekvenser. Konsekvenserne af disse vil først kunne vurderes, når der foreligger konkrete forslag.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Idet der endnu ikke foreligger et udkast til konklusioner, kendes andre landes holdninger ikke på nuværende tidspunkt.

10. Regeringens generelle holdning

Der er tale om en vigtig drøftelse af udkastet til konklusioner for Det Europæiske Råd, som finder sted få dage før mødets afholdelse. Fra dansk side vil man arbejde for at fremme danske synspunkter i forhold til den kendte dagsorden.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. (Evt.) Konferencen om Europas fremtid

KOM-dokument foreligger ikke

Revideret notat – rettelser er markeret i marginen.

1. Resumé

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 23. februar 2021 ventes en drøftelse om Konferencen om Europas Fremtid. Der er tegn på, at et muligt gennembrud kan være på vej i forhandlingerne mellem institutionerne om fælles rammer for Konferencen om Europas Fremtid. Såfremt det er tilfældet, kan det betyde, at der på rådsmødet vil være en drøftelse af en fælles erklæring om rammerne for Konferencen om Europas Fremtid. Det vides dog endnu ikke med sikkerhed, hvad der konkret skal ske på rådsmødet.

2. Baggrund

Kommissionsformand Ursula von der Leyen har givet løfte om afholdelse af en såkaldt Konference om Europas Fremtid. Konferencen skulle have været lanceret i foråret 2020 men blev udskudt som følge af COVID-19. Europa-Parlamentet, Rådet og EU-Kommissionen har hver fremlagt deres mandater for Konferencen, og de tre institutioner har siden sommeren 2020 forhandlet en fælles erklæring om rammerne for Konferencen. Der synes at være et muligt gennembrud på vej i forhandlingerne, som kan betyde, at der på rådsmødet (almindelige anliggender) den 23. februar 2021 vil være en drøftelse af en fælles erklæring om rammerne for Konferencen. Det er dog på nuværende tidspunkt knyttet med en vis usikkerhed, og det vides endnu ikke konkret, hvad der skal ske på rådsmødet.

3. Formål og indhold

På nuværende tidspunkt er det usikkert, hvad der konkret skal ske på rådsmødet. Såfremt der sker et gennembrud i forhandlingerne mellem Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen inden rådsmødet, kan det betyde, at der på rådsmødet vil være en drøftelse af en fælles erklæring om rammerne for Konferencen om Europas Fremtid.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vedtog i henholdsvis januar og juli 2020 resolutioner om sine ønsker og forventninger til Konferencen. Parlamentet ønsker, at Konferencen beskæftiger sig med en bred vifte af emner, herunder også institutionelle spørgsmål, blandt andet i relation til emner som transnationale lister ved valg til Europa-Parlamentet og spidskandidater til posten som kommissionsformand.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Tilrettelæggelsen af Konferencen om Europas Fremtid ventes ikke i sig selv at indebære statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget, for samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Det er dog muligt, at Konferencen kan munde ud i målsætninger, konklusioner eller andet, der vil kunne få sådanne konsekvenser, såfremt de

følges op med konkrete forslag til beslutninger. Konsekvenserne af disse vil først kunne vurderes, når der foreligger konkrete forslag.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det vides endnu ikke konkret, hvad der skal ske på rådsmødet, eller hvordan medlemslandene vil forholde sig til drøftelsen. Dertil kommer, at der endnu ikke er fremlagt et konkret forslag til fælles erklæring om rammerne for Konferencen, hvorfor det er tidligt at sige noget om, hvordan medlemslandene vil forholde sig til en sådan. Det er dog forventningen, at medlemslandene generelt vil se positivt på at få Konferencen startet under portugisisk formandskab, såfremt COVID-19 situationen tillader det.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringens holdning er, at fokus for Konferencen bør rettes mest muligt mod politisk indhold og mod behovet for at levere konkrete, politiske resultater gennem EU-samarbejdet, herunder inden for de strategiske prioriteter, som tidligere er vedtaget af Det Europæiske Råd og inden for eksisterende traktatmæssige rammer. Omvendt bør Konferencens fokus på institutionelle spørgsmål begrænses. Derudover vil regeringen arbejde for at fremme horisontale målsætninger så som en styrket rolle for nationale parlamenter og øget åbenhed omkring EU's lovgivningsarbejde.

For regeringen er det samtidig en prioritet at sikre stærk inddragelse af borgerne og en stærk, selvstændig rolle for de nationale parlamenter i Konferencen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 21. januar 2020, den 8. juli 2020, den 9. oktober 2020 og den 21. januar 2021.

3. Handlingsplanen for europæisk demokrati

KOM (2020) 0790

Nyt notat.

1. Resumé

På den uformelle videokonference for EU's europaministre den 23. februar 2021 forventes en drøftelse af medlemsstaternes syn på mulige indsatsområder under Kommissionens handlingsplan for europæisk demokrati (European Democracy Action Plan). Handlingsplanens tre kapitler indeholder en bred vifte af forslag og initiativer, som samlet skal bidrage til at styrke modstandsdygtigheden af de europæiske demokratier. Fra dansk side byder man drøftelsen af handlingsplanen velkommen og støtter generelt initiativer, som kan styrke modstandsdygtigheden af de europæiske demokratier. Regeringen vil tage stilling til de konkrete forslag i takt med, at de fremsættes.

2. Baggrund

Formandskabet har lagt op til en drøftelse af Kommissionens handlingsplan for europæisk demokrati, som blev annonceret i Kommissionens arbejdsprogram for 2020 under overskriften ”Nyt skub i det europæiske demokrati” og offentliggjort i december 2020. Kommissionen har udarbejdet handlingsplanen på baggrund af, at det europæiske demokrati står over for mange udfordringer både udefra og indefra, navnlig som følge af den digitale udvikling. I forbindelse med udarbejdelsen af handlingsplanen har Kommissionen gennemført en offentlig høring i perioden 15. juli – 18. september 2020.

Meddelelsen om handlingsplanens er inddelt i tre overordnede emner: 1) Beskyttelse af valgenes integritet og fremme af demokratisk deltagelse, 2) styrkelse af mediefrihed og mediepluralisme og 3) bekæmpelse af desinformation. Under hvert emne lægger Kommissionen op til en række initiativer – både af lovgivningsmæssig karakter og andre tiltag. Regeringen vil tage stilling til de konkrete forslag i takt med, at de fremsættes.

3. Formål og indhold

På den uformelle videokonference for EU's europaministre (almindelige anliggender) den 23. februar 2021 lægger formandskabet op til en drøftelse af medlemsstaternes syn på mulige indsatsområder under Kommissionens handlingsplan for europæisk demokrati.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Meddelelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet. Konkrete forslag, der fremsættes på grundlag af meddelelsen, vil, hvor relevant, blive genstand for en selvstændig vurdering.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der har i EU-regi gennem længere tid været opmærksomhed på behovet for at styrke modstandsdygtigheden af de europæiske demokratier. Handlingsplanen fik en positiv modtagelse fra medlemslandene på den uformelle videokonference for EU's europaministre den 8. december 2020, og der forventes en drøftelse af medlemslandenes *syn på mulige indsatsområder under* demokratihandlingsplanens initiativer.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen hilser drøftelsen af Kommissionens handlingsplan velkommen og støtter generelt initiativer, som kan styrke modstandsdygtigheden af de europæiske demokratier.

Regeringen vil lægge særlig vægt behovet for at beskytte integriteten af europæiske valg, sikre pluralisme i en digital medievirkelighed og bekæmpe desinformation. Regeringen finder samtidig, at det også er i dansk interesse, at EU bidrager aktivt til at styrke modstandsdygtigheden af de europæiske demokratier.

Regeringen vil tage stilling til konkrete forslag knyttet til meddelelsen i takt med, at de fremsættes.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for den uformelle videokonference for EU's europaministre den 8. december 2020.

4. (Evt.) Forholdet mellem EU og Storbritannien

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

1. Resumé

Efter et intensivt forhandlingsforløb blev der den 24. december 2020 opnået enighed om en aftale om det fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien, der trådte midlertidigt i kraft pr. 1. januar 2021. På rådsmødet forventes foreløbig erfaringsopsamling samt status for implementeringen af aftalen og den videre proces.

2. Baggrund

Den 24. december 2020 blev der opnået enighed om en aftale om det fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien, som efterfølgende er blevet tiltrådt af EU's medlemsstater og af den britiske regering mhp. midlertidig ikrafttrædelse pr. 1. januar 2021 i afventning af Europa-Parlamentets efterfølgende godkendelse af aftalen.

Aftalekomplekset består først og fremmest af en bred aftale om økonomisk samarbejde, herunder bl.a. vare- og tjenesteydelsehandel, fair konkurrencevilkår og bæredygtighed, investeringsbeskyttelse, digital handel, kapitalbevægelser, intellektuelle ejendomsrettigheder, offentlige indkøb, mobilitet af personer, transport, energisamarbejde samt en fiskeriaftale. Herudover er der indgået en ambitiøs samarbejdsaftale om intern sikkerhed, der bl.a. sikrer britisk tilknytning til Europol og Eurojust og lægger op til samarbejde om fx hvidvask, udlevering af personer, retshjælp m.v. Endelig indeholder aftalen et afsnit om britisk adgang til EU-programmer som fx forskningsprogrammet Horizon Europe. Dette kombineres med en overordnet struktur for governance – dvs. hvordan den samlede aftale implementeres og håndhæves i praksis. Der er herudover indgået separate aftaler om informationssikkerhed og om nukleart samarbejde under EURATOM. Det bemærkes, at der ikke er indgået en aftale om udenrigs- og sikkerhedspolitik samarbejde, idet Storbritannien ikke har ønsket dette.

Aftalen og håndteringen af Brexit inden for disse rammer er kommet rimelig godt fra start i det nye år. Der har dog været udfordringer primært på britisk side bl.a. med grænsehåndteringen af varer, ligesom både britiske og europæiske virksomheder mærker de nye barrierer i samhandlen, der følger af den britiske udtræden af EU's indre marked og Toldunionen. Hertil kommer reducerede kvoter også for danske fiskere.

3. Formål og indhold

På rådsmødet forventes en foreløbig erfaringsopsamling og status for implementeringen af aftalen mellem EU og Storbritannien samt den videre proces.

Den midlertidige ikrafttrædelse af aftalen udløber med udgangen af februar, og forinden skal Europa-Parlamentet godkende aftalen, eller alternativt skal den midlertidige ikrafttrædelse forlænges et par måneder indtil endelig godkendelse. En beslutning herom kan træffes af EU og Storbritannien i Partnerskabsrådet under aftalen.

Ud over den nationale håndtering af Brexit er fokus nu på gennemførelsen af aftalen, herunder etablering af nævnte Partnerskabsråd og en række underliggende specialiserede sektorudvalg såvel som aftalens mekanismer for overvågning, efterlevelse, tvistbilæggelse, sanktioner m.v.

Der udestår på nogle områder unilaterale EU-beslutninger om det fremtidige samarbejde, bl.a. vedrørende databeskyttelse og adgang for finansielle tjenesteydelser. På andre områder skal dialog mellem EU og Storbritannien igangsættes om samarbejdet inden for de nye rammer, herunder vedrørende videre operationalisering af energisamarbejdet og muligt udenrigs-/sikkerhedspolitisk samarbejde.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal i henhold til TEUF artikel 217 og artikel 218 stk. 6 godkende aftalen mellem EU og Storbritannien. Dette er endnu ikke sket, og aftalen er derfor alene trådt midlertidigt i kraft. Europa-Parlamentet forventes at godkende aftalen i løbet af foråret 2021, hvorefter aftalen kan træde formelt og endegyldigt i kraft.

Europa-Parlamentet har vedtaget en resolution om det fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien den 12. februar 2020 og én yderligere på plenarsamlingen den 18. juni 2020.

5. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet er overholdt. Kommissionen har forhandlet på EU's vegne inden for rammerne af Ministerrådets forhandlingsmandat. Aftalen indgås som en ren EU-aftale ('EU-only'), og aftalen skal på EU-siden derfor alene godkendes af Ministerrådet og Europa-Parlamentet men ikke ratificeres i de enkelte medlemslande.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Indgåelsen af aftalen mellem EU og Storbritannien bidrager til at afbøde nogle af de samfundsøkonomiske og erhvervsøkonomiske konsekvenser ved Storbritanniens udtræden af EU. Brexit vil dog fortsat have negative økonomiske konsekvenser for dansk fiskeri, da det indebærer et kvotetab.

Herudover vil Brexit medføre en række statsfinansielle konsekvenser, herunder fx at Storbritannien fremadrettet som tredjeland ikke længere vil medfinansiere nye, indgåede forpligtelser under EU's budget. Dette vil alt andet lige føre til en større dansk finansieringsandel.

8. Høring

Kommissionens forslag til EU's forhandlingsmandat blev sendt i høring den 6. februar 2020, og høringsvarerne blev efterfølgende inkluderet i et revideret grund- og nærhedsnotat om forslaget til forhandlingsmandat, der blev oversendt til Europaudvalget den 19. februar 2020.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være bred opbakning til at sikre en effektiv implementering af den indgående aftale og samarbejde med Storbritannien inden for de nye rammevilkår efter Brexit, herunder også mulige fremadrettet dialog med Storbritannien fx på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område, med fortsat balance mellem rettigheder og pligter.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side har man ønsket det tættest mulige fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien baseret på balance mellem rettigheder og pligter, så der sikres fair konkurrencevilkår på det indre marked med opretholdelse af høje standarder. Hertil kommer

fortsat adgang til fiskeri i britisk farvand og et udenrigs- og sikkerhedspolitisk partnerskab med Storbritannien.

Aftalen vurderes at udgøre et solidt fundament for det fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien, også selvom man fra dansk side gerne havde set et endnu tættere samarbejde med Storbritannien på en række områder, ikke mindst ift. udenrigs- og sikkerhedspolitik. Uanset aftalen vil forholdet mellem EU og Storbritannien som tredjeland blive mindre tæt, herunder ift. samhandlen der vil blive dyrere og mere besværlig. Det er en uundgåelig konsekvens af Storbritanniens valg om at forlade EU og det indre marked. Aftalen begrænser omkostningerne, men kan ikke fjerne de grundlæggende konsekvenser af Brexit.

Selvom aftalen således ikke kan videreføre status quo med indre markedsvilkår, sikrer aftalen et fortsat tæt og balanceret økonomisk samarbejde. På den ene side, sikrer den en privilegeret markedsadgang til Storbritannien ift. både varer og tjenesteydelser til gavn for dansk erhvervsliv, herunder ikke mindst inden for danske styrkepositioner som bl.a. fødevarer, grøn energi, medicin og søfart. Samtidig vurderes aftalen – jf. også Kommissionens vurdering – at indeholde en passende balance mellem rettigheder og pligter. Det gælder særligt spørgsmålet om fair konkurrence, hvor aftalens forpligtelser og sanktionsmekanismer kan være med til at sikre mod dumping af standarder vedr. fx miljø, klima og arbejdstagerrettigheder samt urimelig statsstøtte og dermed udgøre et værn mod udkonkurrering af danske virksomheder og tab/udflytning af danske arbejdspladser. Ift. fiskeri vurderes aftalen at være et acceptabelt kompromis henset til den meget store afstand i forhandlingerne mellem EU og Storbritannien, og idet den giver stabilitet i hvert fald frem til sommeren 2026.

Endelig vurderes hensynene til øvrige danske interesser også varetaget på tilfredsstillende vis, herunder ift. et fortsat tæt samarbejde på energiområdet samt om intern sikkerhed og dermed bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet og terrorisme.

På baggrund af ovenstående er det sammenlagt vurderingen, at aftalen mellem EU og Storbritannien er udtryk for et rimelig kompromis, der på den ene side sikrer et samarbejde, der er så tæt som muligt i lyset af de stærke britiske ønsker om et brud med EU, og på den anden side ikke giver Storbritannien urimelige fordele til skade for danske interesser – ikke mindst ift. fair konkurrence og dermed dansk vækst og beskæftigelse.

I forlængelse heraf arbejdes fra dansk side for en effektiv gennemførelse af aftalen med fokus på etablering af stærke mekanismer til at sikre fair konkurrencevilkår i praksis. Det er vigtigt inden for de nye rammevilkår efter Brexit at etablere og videreudvikle et tæt og konstruktivt forhold til Storbritannien og fremme markedsadgang og samhandel, med fortsat balance mellem rettigheder og pligter.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Forhandlingerne mellem EU og Storbritannien om det fremtidige forhold blev senest forelagt Folketingets Europaudvalget til orientering den 4. december 2020 i forbindelse med forelæggelsen af rådsmødet (almindelige anliggender) den 8. december 2020. Europaudvalget modtog den 29. december 2020 et notat fra regeringen om aftalen mellem EU og Storbritannien. Udenrigsministeren orienterede desuden under ”siden sidst” Folketingets Europaudvalg om Brexit-aftalen den 15. januar 2021.

Den overordnede danske tilgang til forhandlingerne om det fremtidige forhold blev forelagt Europaudvalget til forhandlingsoplæg den 6. februar 2020. Der blev forelagt forhandlingsoplæg vedr. udtrædelsesaftalen og de fremadrettede perspektiver den 21. april 2017.

Derudover har Europaudvalget modtaget i alt elleve uformelle og fortrolige tekniske briefinger om Brexit, senest den 14. januar 2021.